

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇEDE YANLIŞ ÜNLÜ SESLETİMLERİ

Mehmet Kaya(*)

ABSTRACT

In this article, instead of analyzing all of the vowels that exist in Turkish and that are borrowed from other languages, when not given due attention, the phonetic changes hinder the communication process, we have dealt with the ones that cause wrong articulation and semantic displacement due to their structures. In this context, we would like to offer some solutions for the problematic articulations that We've observed in University students

Key words: Turkish, education, vowel, phonetic changes, articulation, sign, borrowed words.

ÖZET

Bu çalışmamızda Türkçede bulunan veya Türkçeye yabancı dillerden geçen ünlülerdeki ses değişimlerinin tümünü değil, özen gösterilmedikleri takdirde, yapılarından dolayı yanlış sesletime ve anlam kaymasına neden olan, bu yüzden iletişim sürecinde istenmeyen sonuçlar doğuran sesleri ve ses değişimlerini ele alarak, bu bağlamda, gerek Türkçe sesletimde gerekse dilimize geçmiş yabancı kökenli sözcüklerin sesletiminde üniversite öğrencilerinde gözlemleyebildiğimiz yanlış sesletimleri saptayarak, çözüm önerileri sunmayı amaçladık.

Anahtar sözcükler: Türkçe, eğitim, ünlü, ses değişimleri, sesletim, gösterge, yabancı kökenli sözcükler.

Bilindiği gibi, dilleri birbirinden ayıran bazı özellikler vardır. Bu özelliklerin en önemlilerinden birisi de ses özelliği, başka bir deyişle ses düzenidir. Yani dilde var olan sesler (vokal ve konsonlar) ünlü ve ünsüzlerin biçimleri ve çıkış yerleri, vurgu, ton, ezgi gibi özellikleri akla gelir. Bizde bu bağlamda yapılarından dolayı özen gösterilmedikleri takdirde yanlış sesletime yol açabilecek ünlülerin ses özelliklerini belirterek, üniversite öğrencilerinde gözlemleyebildiğimiz yanlış sesletimleri açıklamayı amaçladık.

Aksan (1993)'a göre: "Türkçe'nin ünlüleri berrak ağız ünlüleri olup Türkçe, ünlüleri açısından zengin bir dil sayılır. Çünkü bütün dünya dillerinde ünlülerin toptan sayısı 13 iken, kimi dilde çok az sayıda ünlü bulunurken (örneğin Arapçada /a/ /u/ /i/ gibi üç temel ünlü varken) Türkiye Türkçesi'nde 8 temel ünlü kullanılmaktadır". (s.19)

Türkçe, kendi bünyesinde bulunan bu ünlülerin dışında, yabancı dillerden geçen ve özensiz sesletildiklerinde yanlışlara neden olan uzun /ā/, ince /â/, uzun

(*)İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

/i/, ince /ô/, ince /ü/ gibi ünlüleri de içermektedir.

Türkçe dediğimizde Orta Asya'dan Balkanlara kadar geniş bir coğrafya akla gelir. Ancak bizim burada sözünü ettiğimiz Türkiye Türkçe'si ve onun ses özellikleridir. Demircan (1996)'a göre : Dil devrimiyle birlikte İstanbul hanımlarının Türkçe sesletimi örnek alınarak ortak bir sesletimi de içeren yazı ve yazım değişimiyle başlayan dil.(s.175)

Ulusları ulus yapan öğelerin başında dil gelir. Çünkü toplumu oluşturan bireylerin anlaşabilmeleri, kültürlerini tanıyabilmeleri, evrende var olan olgu ve olayları anlayabilmeleri, gelişen dünya ve teknolojiyi izleyebilmeleri yine kendileri tarafından oluşturulan ve uzlaşma sonucu anlam yükledikleri birimler (gösterge) aracılığıyla gerçekleşebilmektedir. Gerek sesletim gerekse anlam açısından dil olgusunu daha rahat açıklayabilmemiz için "gösterge" kavramının kısaca açıklanması gerektiği düşüncesindeyiz.

Vardar'a (1988) göre gösterge: "Genel olarak bir başka şeyin yerini alabilecek nitelikte olduğundan kendi dışında bir şey gösteren her türlü nesne, varlık ya da olgu özel olarak, dilsel bir gösterenle bir gösterilenin birleşmesinden doğan birim" (s.111)

Gösteren: Gösterilenle birleşerek göstergeyi oluşturan ses ya da sesler bütünü.

Gösterilen: Göstergenin kavramsal yönüdür. Örneğin: Bizimle aynı kültür ortamını paylaşan birisi "su" deyince, kulağımıza s/u seslerinden oluşan bir ses kümesi çarpar. Siz de bunun ne olduğunu anlarsınız, hatta susamışsanız canınız çeker. Ancak İngilizce bilmiyorsanız "water" veya Farsça bilmiyorsanız "ab" sözcükleri de sesletildiği zaman kulağınıza bir ses kümesi çarpar ama siz bunların ne anlama geldiğini bilmediğiniz için, sizde aynı çağrışımı yapması söz konusu değildir.

Yabancı göstergelerle kodlanan iletiler, iletişimde nasıl sorunlara neden oluyorsa aynı biçimde yanlış Türkçe sesletimi de iletişim sürecinde istenmeyen sonuçlar doğuracaktır.

Demircan'a göre "Bugünkü bilgiler ışığında, konuşmanın anlaşılabilmesi için yapısal sözdizim yetersiz kalmaktadır. Bağlam yanında, sesbirimler değil, onlardan daha küçük olan ayırıcı ses özellikleri sağlar." (s.71)

Demircan'ın da açıkladığı gibi, /göl/ ile /gül/ arasındaki ayırım, /ö/ ile /ü/ sesleri arasındaki ötümlü farkı, sözcüğün gerçek anlamını belirler. Tümce içinde anlaşılması, ayırıcı ses özelliğine ve sözdizimine bağlıdır.

Göstergenin bu kısa açıklamasından da anlaşıldığı gibi iletişimin gerçekleşebilmesi, doğru bir sesletimi zorunlu kılmaktadır. Göstergenin doğru sesletimi doğru bir anlamı, dolayısıyla iletişimin doğasına uygun kayıpsız bir iletişimi gerçekleştirebilir. Aksi durumda iletişimde istenmeyen sonuçlar doğurabilir.

Demek ki iletişim sürecini başlatan gönderici, alıcı üzerinde belli bir etki yaratmak veya en azından duygu ve düşüncelerini noksansız bir biçimde aktarmak istiyorsa -ki iletişimin amacı budur- alıcı veya alıcıların herhangi bir ikileme düşmemesi, kod açımını istenen düzeyde yapabilmesi için her şeyden önce doğru bir dil sesletimini gerçekleştirebilmesi gerekir.

Yapılarından Dolayı Yanlış Sesletime Yol Açabilen Ünlüler

Kuşkusuz, Türkçe'deki ünlülerin ses özelliklerini bu yazımızda tümüyle

açıklayabilmemiz mümkün değil. Çünkü bilindiği gibi dergi yazılarının belirli kuralları ve sınırları vardır. Biz de bu sınırlar çerçevesinde mümkün olduğu kadar özen gösterilmeden sesletildikleri taktirde yapıları gereği yanlış sesletime yol açabilen ünlüleri ele alarak, bu bağlamda Türkiye'nin çeşitli yörelerinden gelmiş öğrencilerimizin oluşturduğu 53 kişilik bir sınıfta sayısal bir ayrıma girmeden, bu konuda genel bir kanı oluşturabilmek için, gözlemleyebildiğimiz sesletim yanlışları üzerinde durmayı ve saptayabildiğimiz yanlışları açıklamayı amaçladık.

Bu açıklamayı da yapabilmek için önce, Türkçe'de bu özellikleri taşıyan ünlüleri kısaca tanımakta yarar görüyoruz.

Ünlüler

| | Düz | | Yuvarlak | |
|-------|-------|-----|----------|-----|
| | Geniş | Dar | Geniş | Dar |
| Kalın | a | ı | o | u |
| İnce | e | i | ö | ü |

(Taşer, 1996, s.237)

Ünlülerin sesletimleri hakkında aynı görüşü paylaştığımız Çevik (2002) şöyle bir açıklama getirmiştir :

"A" ünlüsü

Konuşma dilimizde "a" üç değişik biçimde seslendirilir.

Kalın "a" a

İnce "a" â

Uzun "a"â

Kalın "a" öztürkçe bir sestir. Seslendirilirken, dil geriye doğru hafif yükselir. Çene açık durumdadır. Dudakların herhangi bir işlevi yoktur.

Örnek: Ana, Ay, Ağaç, Araba...

İnce "â" dilimize yabancı sözcüklerle girmiştir. Sesletilirken dudaklar hafif gerilir. Kalın "a"ya göre ağız daha az açılır.

Örnek: Saât, Lâle, Hakikât...

Uzun "a" da ince "a" gibi yabancı sözcüklerle dilimize girmiştir. Sesletimi kalın "a"ya çok yakındır. "a" çıkış noktasından çıkarılır. Diğer "a"lara göre daha uzun sesletilir.

Örnek: Kâtil, âşık, Nâme...

"E" ünlüsü

Kapalı "é" Örneğin: Benzin, erkek, eşek...

Açık "e" Örneğin: Edirne, ehliyet, ev...

Açık "e" dudaklar hareketsiz, dil ve damağın ön tarafından söylenen bir ünlüdür.

Kapalı "é" açık "e"ye göre boğumlanma noktası biraz daha öndedir. Açık "e"ye göre ağız biraz daha kapalıdır.

"İ" Ünlüsü:

Kısa "i"

Uzun "î"

Kısa "i" damağın ön kısmından, dil damağın iki yanına yaslanarak dar bir geçitten çıkarılır.

Örnek: İçki, izin, eğitim.....

Uzun "î" kısa "i"nin söyleniş noktasından çıkarılır, ancak ondan yarım ses daha uzun okunur. Türkçe'ye yabancı dillerden geçmiştir.

Örnek: Millî, canî, askerî

"O" Ünlüsü:

Kalın "o"

İnce "ö"

Kalın, yuvarlak, geniş ünlü Türkçe sözcüklerde ilk hecede bulunur. Buna karşılık bileşik sözcük ve eylemlerde, bir de sonradan ekleşmiş (-yor) şimdiki zaman ekinde, sonraki hecelerde de "o" ünlüsü bulunur.

Örnek: Karakol: Kara + kol

Altkoymak: Al-a + koymak

Seviyor: sev-e + yor

İnce "ö" : Çıkış noktası kalın "o" ünlüsüne göre daha geridedir. Söylenirken dil damağa temas eder. Türkçe bir ünlü değildir, dilimize yabancı sözcüklerden geçmiştir.

Örnek: Lôbut, lôdos, lôca, lôkma, lôkum....

"U" Ünlüsü:

Kalın "u"

İnce "ü"

Kalın "u": çeneler açık durumda, dil doğal durumundan biraz yükselir, ağız yuvarlak haline getirilerek çıkarılır

Örnek: Ufuk, uzay, kuru, uçak, ulu.....

İnce "ü": Kalın "u"ya göre biraz daha ileride söylenir. Dudaklar kalın "u"nun çıkışından biraz daha fazla büzülür. Dilimize yabancı sözcüklerle girmiştir.

Örnek: Rüya, rûzgar, güya, lütfen....

(ss. 84-98)

Ünlülerin sesletimi konusunda ikileme düştüğümüz noktalarda Çevik'in de görüşlerine baş vurarak yaptığımız bu açıklamadan sonra, öğrencilerde saptayabildiğimiz yanlış sesletimleri örneklerle vermeye çalışacağız.

Öğrencilerde Gözlemleyebildiğimiz Yanlış Sesletimler**"A" ünlüsünde yapılan yanlış sesletim**

Bu ünlünün sesletiminde, özellikle uzun "â"nın sesletim özelliğine özen gösterilmediği, kalın "a" gibi sesletildiği saptanmıştır.

Örneğin;

"*Āşıkları çok sevdim*" tümcesi "*Aşıkları çok sevdim*". biçiminde sesletilmektedir. Böyle bir sesletim aynı zamanda anlamın değişmesine de yol açmaktadır. Bu iki sözcük çok farklı anlamlar içermektedir. Bu ünlünün yanlış

sesletimi ciddi bir biçimde yanılığlara, iletişimsizliğe neden olabilmektedir. *âşık-ları çok sevdim* tümcesi iki farklı anlam yüklenebilir. Sevilen *âşıklar* mı *aşıklar* mı ?

Aşık: Baldır kemiği ile eklemleşerek bileğin belli başlı oynak merkezi-ni oluşturan, ayak bileğinde bulunan küçük kemiklerden biri, Yapı çatılarında uzun mertek, aşırma

âşık: 1) Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi,bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse,

2) Halk içinde yetişen, deyişlerini sazlı söyleyen , sözlü şiir geleneğine bağlı halk şairi.

(Türkçe Sözlük, 1992)

Ayrıca, öğrencilerin yazarken de uzun "â" yerine ince "ä" yı yazdıkları görülmüştür.

"E" ünlüsünde yapılan yanlış sesletim

Zaman zaman öğrencilerin sesletiminde açık "e" ile kapalı "é" ünlülerinin karıştırıldığı görülmüştür.

Örneğin: "E/ elden üstündür." Tümcesi bir açık "e" , bir de kapalı "é" ile sesletildiğinde çok farklı anlamların ortaya çıkacağı açıktır. Bazen bu iki sesin anlam ayırımına dikkat edilmeden sesletildiği, sesletim yanlışlığının, bu ünlülerin öğrenciler tarafından tanınmamasından değil, genellikle yöresel ağızların etkisiyle (Artvin, Posof, Şavşat yörelerinde çok görülür), özensiz sesletim sonucu kendini gösterdiği gözlemlenmiştir.

Ei: Kolun, bilekten parmak uçlarına kadar olan tutmaya yarayan bölümü. (açık e)

Éi: 1) Yabancı

2) Ülke, yurt, il. (kapalı é)

"I" ünlüsünde yapılan yanlış sesletim

Bu ünlü, büyük bir oranda uzun "ı" ile karıştırıldığı için, anlam değişikliğine yol açarak, istenmeyen iletilerin oluşmasına neden oluyor.

Örneğin:

"Askeri hastaneye gönderdiler"

"Askeri hastaneye gönderdiler"

Bu iki tümce farklı anlamlar yüklenmiştir. Eğer bu ünlülerden biri yanlış sesletilirse kuşkusuz ileti istenmeyen bir boyuta varacaktır.

-Asker: Erden mareşale kadar ordu görevlisi

-Askeri: Askerlerle ilgili, askere özgü

Bu iki ünlü arasındaki farkı öğrencilerin bildiği, ancak özensiz sesletimden dolayı yanlış yaptıkları saptanmıştır.

"O" ünlüsünde yapılan yanlış sesletim

Bu ünlünün sesletiminde, tahtaya "loca", "lokma", "lodos" gibi ince "ö" ile sesletilmesi gereken sözcükler yazılarak, bu sözcüklerdeki "o"nun kalın mı ince mi olması gerektiği sorulmuş, ince "ö"nun öğrenciler tarafından tanınmadığı gözlemlenmiştir.

"U" ünlüsünde yapılan yanlış sesletim

Yanlış sesletiminde bir anlam ayırımı olmazsa da, özen gösterilmeden sesletildiğinde ince "u" "ü" ünlüsüne dönüşür ki günümüz Türkçe'sinde artık sadece sesletimde değil, yazı dilinde de uzun "û", "ü" olarak benimsenmiştir.

Örnek: Rüya = Rûya

Rüzgar = Rûzgar

Lûtfen= Lûtfen....

Verilen örnek sözcüklerde sadece birkaç öğrenci "lûtfen" ve "eylül" sözcüklerinde ince "û" olması gerektiğini söylerken, diğer öğrenciler yorumda bulunmamışlardır.

Ancak her ne kadar ince "û" nun yerine "ü" ünlüsü kullanılıyorsa da okurken bu ünlüyü doğru seslendirmemiz gerektiği düşüncesindeyiz. Kaldı ki "sûr", "sûre", "sûret"... gibi sözcüklerde halen ince "û" yerini korumaktadır.

Örneğin: Sur: Alın yazısı, talih (halk dilinde)

Sûr: Kale duvarı (Arapça'da)

(Türkçe Sözlük, 1992)

Ünlülerin sesletimi konusunda tanık olduğumuz en çok yanlış, uzun "â"nın sesletiminde yapılan yanlış (özellikle uzun "â" ile ince "â"nın karıştırılması veya uzun "â" nın tanınmaması), ince "û"nun çok az sayıda öğrenci tarafından tanınması, ince "ö"nun ise hiç tanınmadığı görülmüştür.

Öneriler ve Sonuç

Görüldüğü gibi, öğrencilerde gözlemlediğimiz yanlışların büyük bir bölümü, bilgisizlikten ziyade özensizlikten kaynaklanmaktadır. Bu durum bize, dile karşı daha duyarlı olmamız gerektiğinin açık bir göstergesidir. Çünkü İletişim sürecinin sorunsuz bir biçimde gerçekleşebilmesi de doğal olarak dilin doğru kullanımımdan geçtiğine göre, dilin bu süreçte tek araç olduğu bilinciyle hareket etmeli ve aynı bilinci öğretim sürecinde öğrenciye de aşılabilmeliyiz.

Kıran (20001)'a göre: Dil öğretirken sadece geleneksel dilbilgisi kuralları içine sıkışıp dilbilimden, öğrencinin çevresinden, aile yapısından, kültüründen kopuk bir eğitimle bunu başaramayız. Dilin sadece dilbilgisi kuralları bütünü olmadığı, toplumsal ve ruhsal olarak düşünülmesi gerektiğini, sözün yazıdan önce geldiğini savunan Saussure: " İnsanlar yüzyıllar boyunca birbirleriyle iletişimde bulunmak için dilyetisi adı verilen seslere dayalı bir yığın oluşturmuşlardır bu çok biçimli yığın, kesin bir çözümlenmeye gelmez. Dilyetisinin aynı zamanda fiziği, fizyolojisi bireyin ya da toplumun ruhsal durumun ilgilendiren değişik görünüşleri vardır." (s.113)

Dilbilim destekli dil eğitimi, doğal dillerin yapılarını, işleyişlerini ve süreç içerisinde nasıl değişime uğradıklarını, özellikle sözlü dilin önemini öne çıkaran nesnel bakış açılarıyla betimlediğinden, dilbilgisinin buyurucu ve kuralcı tutumundan sıyrarak öğrencinin düşünebilme ve üretebilme becerisini ortaya çıkaracaktır.

Kavcar, Oğuzkan ve Sever (1998)'e göre "Türkçe öğretiminin başka bir amacı, öğrencilerin gördüklerini, duyduklarını, incelediklerini, düşünüp tasarladıklarını sözlü ve yazılı olarak doğru ve etkili bir biçimde anlatma beceri ve

alışkanlığı kazandırmaktır." (s.4)

Öğretmen, ders anlatırken öğrencilerin dikkatli dinleyebilmelerini sağlayabilmeli ve onların ilgilerini çekebilecek bir biçimde sunabilmelidir. Öğrencilerin anlatılanları anlayıp anlamadıklarını denetleyebilmeli ve eleştirilerini etkin bir biçimde dinleyerek onların anlayabileceği bir biçimde açıklık getirebilmelidir.

Gordon'a (1993) göre "Etkin dinleme öğrencinin iletildiğini doğru anlamasını sağlar. Edilgen dinlemeye karşıt olarak öğrenci ile etkileşim gerektirir ve aynı zamanda öğrenciye öğretmenin onu anladığını gösterir ve geri ileti verir" (s.53)

İnsanın anadiliyle düşündüğü göz önüne alındığında anadili öğretimi öğrenciye yaratıcı düşünme, etkili iletişim kurabilme, beceri kazandırma süreci olarak görülebilmelidir.

Sever (2001)'e göre " Anadili, öğrenme ve öğretme aracıdır. Bu nedenle anadili öğretimi de kişiyi öncelikle yazılı kaynaklardan (yazınsal ve öğretici metinlerden) yararlanma ve bunları başkalarıyla paylaşma becerisi kazandırmalıdır. Bu bağlamda düşünüldüğünde Türkçe öğretiminin amacı, yazılı kültürle etkili bir iletişime girebilen, düşünen duyarlı insanı yetiştirmek olmalıdır." (s.15)

Yazımızın başlarında da belirtildiği gibi, üniversiteye gelmiş öğrencilerimiz bile Türkçe sesletimde birçok yanlışlar yapmaktadırlar. Bu yanlışları ortadan kaldırmak veya asgari düzeye indirebilmek için öğrenci odaklı eğitimin yanında, dil dersi yapılan dersliklerin hem öğrencilerin ilgisin çekebilme, hem de dildeki sözcüklerin, kuralların görsel olarak da daha rahat ve kolay anlaşılabilmesini sağlamak amacıyla kamera, televizyon, tepegöz, slayt makinası, kasetçalar, bilgisayar gibi görüntülü ve sesli araçlardan yararlanmalı.

Sever'e göre: Derslikte izlenen kısa bir filmin düşündürdükleri ya da gösterilen bir resmin çağrıştırdıklarını, yazılı ve sözlü bir biçimde anlatmaya istek duyan öğrenciler için Türkçe dersi severek yapılan etkinlikler dizisine dönüşecektir. Sözlü anlatım etkinliklerinin kamera görüntülerini konuşma ilkeleri açısından; sınıfça yapılacak bir değerlendirmeye konu yapmanın derse ilgiyi artıracığı açıktır (s.18)

Filmler dilin kültürle olan ilişkilerini de en iyi biçimde ortaya koyduklarından öğrenciye düşünme, neden-sonuç ilişkisi kurabilme olanağı sağlar.

Yararlı görebildiğimiz yöntemlerden birisi de öğrenciyi konu hakkında daha çok aydınatabileceğine inandığımız tartışma yöntemidir.

Demirel (1999)'e göre: Tartışma yöntemiyle anlaşılmayan noktaları iyice açıklamak, konunun daha iyi kavranabilmesi için karşılıklı görüşleri ortaya atarak çözüm yolları aramak gerekir. Bu yöntemi sağlıklı uygulayabilmek için, öğretmen soruları daha önceden liste halinde hazırlamalı, tartışmaya tüm sınıf katılabilmeli, grup tartışması yapılacaksa konu önce gruplar içinde daha sonra tüm sınıfta tartışılmalı, tartışma yapılırken özellikle sesletimin doğru yapılabilmesi için sözcükler tahtaya yazılıp, öğretmenin sesletimin-

den sonra öğrencilerinde tekrar etmesi sağlanmalı, sınıfta çok özgür bir ortam yaratılmalı ki hiçbir öğrenci düşüncesini çekinmeden dile getirebilmeli (s.112)

Dönüt ve düzeltme yöntemiyle öğrencinin neyi öğrenip öğrenmediğini, hangi konularda zayıf olduğunu ve eksiklerinin nasıl tamamlanacağını daha bilinçli bir biçimde ortaya koyabiliriz.

Bloom (1979)'a göre "Sınıftaki her öğrenciye ihtiyacını karşılayacak derecede iyi bir öğretim hizmeti niteliği sağlanmış olmasının güvence altına alabilmek için, öğretimde dönüt ve düzeltme işlemlerinden yararlanılması gerekir" (Aktaran: Sever, 1997, s. 42)

Dönütleri kontrol eden öğretmen böylece hangi öğrencinin ne aşamada olduğunu ve genel olarak nelerin eksik kaldığını görerek anlaşılmamış konuların, öğrencilerin anlayabileceği bir biçimde yeniden düzeltilmesini sağlar.

Öğretmenlerin mutlaka eğitim fakültelerinden yetişmeleri gerekir. Bu eğitim kurumlarından yetişen öğretmen adayı, alan bilgisi yanında pedagojik formasyonu almış olması nedeniyle, öğrenciyi daha iyi anlayabilecek ve onlara beceri kazandırma yöntemlerini daha rahat uygulayabilecektir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki eğitim sürecinde öğrencilerimizi yöresel söyleyiş özelliklerinden kurtaramıyoruz. Onlara iyi bir dil eğitimi ve bilinci aşılayamıyoruz. Dil, devingen bir olgudur ama bu devingenlik dili kullananlardan değil, dilin kendi özelliğindedir. Dili kullananlar sadece onun taşıyıcılarıdır. Yani hiç kimse dili, dilin koymuş olduğu kural dışında kullanamaz.

En büyük bilim adamlarının bile dilin kendi kuralları dışında dile hiçbir şey katamadığını söyleyen Gökberk (2000)'e göre:

Bireyin dilden aldıkları ile dile verdikleri karşılaştırılırsa, ikincisinin birincisi yanında pek küçük kaldığı görülür. Bunu en büyük dil yaratıcıları için de söyleyebiliriz. Çünkü hiç kimse yüzyıllar boyunca birikmiş ve kuşaktan kuşağa geçmiş olan bir dil hazinesinin bize sunduğunu, yaklaşık olarak bile ortaya koyamaz. Hiç kimse bu "kocaman kütleyi" ortadan kaldırıp yerine bir başkasını koyma gücünü kendisinde bulamaz. (s.72)

Bütün bu açıklamalar bize dilin süreç içinde değişime uğradığını, ancak bu değişimin kendi kuralları doğrultusunda olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir. Demek ki iletişim aracı olarak kullandığımız bu olguyu, en ufak bir dikkatsizlikle kuraldışı kullandığımızda, iletişimde istenmeyen sonuçlara neden olacaktır. Bu yüzden diyoruz ki her ileti kodlanırken kuşkusuz alıcıya bir şeyler anlatabilmek amacına yöneliktir. Ancak iletinin alıcı tarafından çözümlenebilmesi için iletilerin sadece ne söyledikleri değil, nasıl söylenmesi gerektiği konusuna da özen göstermeli, dil konusunda aynı bilinci ve aynı duyarlılığı gösterebilecek gençler yetiştirebilmeliyiz.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1993). *Türkçenin Gücü*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Çevik, N. (2002). *Konuşma Tekniği*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Demircan, Ö. (1996). *Türkçenin Sesdizimi*. İstanbul: Der yayınları.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Gordon, T. (1993). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*. İstanbul: Ya-Pa ve Yöret Vakfı.
- Gökberk, M. (2000). *Değişen Dünya Değişen Dil*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kavcar, C., Oguzkan, F. & Sever, Sedat. (1998). *Türkçe Öğretimi*: Ankara: Engin Yayıncılık.
- Kıran, Z., Kıran, A (2001). *Dilbilimine Giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Ana Yayıncılık.
- Sever, S. (2001). *Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme-Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar*. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 13 (1-2).
- Taşer, Suat. (1996). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Papürüs yayınları.
- Türkçe Sözlük. (1992). TDK Yayınları, Milliyet Basımevi.
- Vardar, Berke. (1988). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: ABC Yayınevi.